Komission kiertotalouspaketti 2018

Eduskunnan ympäristövaliokunnan kuuleminen

Kari Herlevi
1.3.2018 klo 10

SITRA

Sitran lausunto: E 5/2018 vp Valtioneuvoston selvitys: Kiertotalouspaketti 2018

- Lausunnolla Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra ottaa kantaa kiertotalouspaketin keskeisiin osiin, eli tiedonantoihin
  - EU:n muovistrategiasta,
  - kemikaali-, tuote- ja jätelainsäädännön rajapintojen tarkastelusta sekä
  - kiertotalouden seurantakehyksestä.

SITRA

EU:n strategia muoveista kiertotaloudessa

- Nyt lausuttavat tiedonannot ovat kiertotalouden vauhdittamisen kannalta keskeisiä aloitteita
  - Ensivaiheen avauksia muoviongelman hillitsemisessä
  - Tulevaisuudessa kaivataan jatkotoimia niin kansallisella kuin EU-tasolla.
  - Muovistrategia jättää vielä useita avoimia kysymyksiä

- Tuotannon on arvioitu kaksinkertaistuvan tulevien 20 vuoden aikana
- Elinkaarensa päähän tulleesta muovista kierrätetään ja uudelleen käytetään alle kolmannes

*Kuvien lähde: EU:n strategia muoveista kiertotaloudessa

Sitran pääsanomat liittyen julkaistuun muovistrategiaan

1. Muovin kulutusta tulisi vähentää aina kun sen käyttäminen materiaalina ei ole tarpeellista ottaen huomioon käyttökohteen ominaisuudet ja tarpeet.

2. Biopohjaisten vaihtoehtoisten materiaalien käytön lisääminen on kannatettavaa. Tärkeää luoda biopohjaisille muoveille selkeät yhteneväiset standardit ja sääntely.

3. Kertakäyttöisen muovin kulutusta tulisi vähentää radikaalisti.

4. Kiertotalouden ohjauskeinoja on syytä tarkastella kokonaisuutena, jotta keinot ovat keskenään linjassa ja tukevat toistensa vaikuttavuutta.

5. Ainoastaan tarjoamalla tuntuvaa rahoitusta ja tukea toimijoille, voidaan vauhdittaa strategian toteutumisen kannalta elintärkeiden uusien innovaatioiden syntymistä ja niiden kautta luoda ratkaisuja muoviongelman kokonaisvaltaiseksi ratkaisemiseksi.

SITRA

Huomioita julkaistusta muovistrategiasta

- Muovistrategia ei vielä pureudu tarkemmin siihen, miten kertakäyttömuovien kulutukseen on tarkoitus puuttua, mutta lainsäädäntöpuolella on kuluvan kevään aikana odotettavissa komission esitys kertakäyttömuovien rajoittamisesta.
- Muovistrategiassa ei ole tuotu tarpeeksi esiin muovin kulutuksen vähentämisen näkökulmaa
  - Kysynnän vähentämiseen voidaan muovistrategiassa esitettyjen toimenpiteiden lisäksi vaikuttaa esim. kannustamalla kestävämpään kulutukseen, tukemalla jakamistaloutta ja -alustoja, sekä siirtymällä kohti palvelutaloutta tuotteiden valmistuksen sijaan.
  - Olisi tärkeää käsitellä muovia kokonaisuutena systeemitasolla ja miettiä ratkaisuja, joilla voidaan mahdollistaa muovin kulutuksen ja tuotannon pienentäminen kokonaisvaltaisemmin ja välttää tätä kautta jätteen syntymistä. Osaoptimointia tulisi välttää aina kun mahdollista.
- Kiertotalouspaketissa ei oteta tarkemmin kantaa, millaisilla taloudellisilla ohjauskeinoilla voitaisiin mm. vaikuttaa muovin kysyntään, tuotantoon ja kierrätettävyyteen
  - Tätä tarkastelua on syytä tehdä osana kiertotalouden ohjauskeinojen kokonaisuutta ja miettiä kokonaisuuden kannalta tehokkaimmat ja toimivimmat kannusteet ja toimenpiteet.
- Muovistrategiassa on vahvasti esillä innovaatioiden ja investointien tukeminen kiertotalouden edistämiseksi.

SITRA

Sitran pääsanomat liittyen materiaalien kierrätykseen ja niiden sisältämien haitallisten aineiden hallintaan liittyvään kemikaali-, tuote- ja jätelainsäädäntöjen keskinäisten yhteyksien tarkasteluun sekä kiertotalouden seurantakehykseen

1. Tiedonannon teemojen ratkaiseminen ja EU-tasolla sekä kansallisesti yhtenäisten tulkintojen ja luokittelujen harmonisointi on erittäin tärkeää.
2. Tulisi luoda selkeät yhtenäiset standardit liittyen kierrätysmuovien ominaisuuksiin, joilla voidaan taata kierrätysmuovin laatu ja kilpailukykyisyys. Terveys- ja turvallisuusnäkökohtien huomiointi on erityisen tärkeää.
3. Tarvitaan selkeä EU-tasoinen yhtenäinen ohjeistus ja vaatimukset liittyen huolta aiheuttaviin aineisiin kierrätysmateriaaleissa, sekä ei-enää-jätettä tulkintoihin.
4. Muovien arvoketjun yhdentäminen on tärkeää, jotta saadaan kytkettyä kierrätettävyys yhä vahvemmin osaksi arvoketjua.
5. Seuranta ja sen mahdollistavien indikaattorien ja mittariston jatkuva kehittäminen on keskeistä, jotta voidaan arvioida olemassa olevien ja uusien toimien toimivuutta ja vaikuttavuutta.

SITRA

Muita huomioita

- Osana kiertotalouspakettia komissio otti käyttöön myös seurantamittariston. Komissio ei aio täydentää sitä uusilla mittareilla lähivuosina, vaikka kehittämistyötä uusista mittareista voidaan jäsenmaissa ja Eurostatissakin käynnistää.
  - Nykyiset tietoaineistot ja mittarit eivät ole riittäviä kuvaamaan kiertotalouden edistymistä. Tämän johdosta jatkuvan kehittämisen lisäksi tarvitaan pitkäjänteistä mittareiden ja tarvittavien aineistojen kehitystyötä – näin voimme tulevaisuudessa paremmin mitata esimerkiksi komplekseja materiaalivirtoja.
- Sitra näkee erittäin tärkeänä, että kiertotalouspaketissa ja lausunnossa mainitut toimenpiteet toteutetaan ripeästi ja kunnianhimoisesti, sillä globaali muovihaaste on nopeasti laajenemassa hallitsemattomalle tasolle. Muovin valmistusprosessi aiheuttaa myös huomattavia ilmastopäästöjä, vaikka muovin valmistukseen käytetty energia tuotettaisiin nollapäästöisesti. Öljypohjaisen muovin kiertotalous onkin hyvin tärkeää myös ilmastonmuutoksen hillinnässä. Sitra julkaisee asiaan liittyvän kansainvälisen selvityksen huhtikuussa 2018.

SITRA

An initiative of The World Economic Forum and The Forum of Young Global Leaders
The Circulars 2018
WINNER
The World Economic Forum Award for
Circular Economy Public Sector
thecirculars.org
In collaboration with Accenture Strategy
Sponsored by: Dell | Ecolab
Media Partners: CNBC | Fortune